

Působnost¹ ČSÚ, poskytované výstupy a služby

1 Úvod

Český statistický úřad (dále také „ČSÚ“, nebo „Úřad“) patří k hlavním producentům a poskytovatelům ekonomických, sociálních, demografických a environmentálních informací v ČR. Na základě zákonného oprávnění shromažďuje primární údaje, zpracovává a transformuje je ve výstupní data a informace tak, aby poskytovaly objektivní a ucelený obraz vývoje ČR a jeho jednotlivých částí.

ČSÚ je profesionální, vysoce odbornou a pro uživatele přívětivou institucí zachovávající rovný přístup ke všem uživatelům s tradicí více než 100 let.

Předchůdce ČSÚ, Státní statistický úřad, byl založen dne 28. ledna 1919 jako nový orgán pověřený celostátními statistickými šetřeními. Stalo se tak na základě zákona č. 49, o organizaci statistické služby, pouhé tři měsíce po vzniku samostatného Československa. **V současnosti je působnost Českého statistického úřadu upravena zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě a tzv. Kompetenčním zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.**

Dne 1. května 2004 se stala Česká republika členským státem Evropské unie. Pro české statistiky to znamenalo plné začlenění do Evropského statistického systému. V souvislosti s tím se ČSÚ řídí při své činnosti **také nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 223/2009, o evropské statistice, a rovněž naplňuje Kodex evropské statistiky.**

Příjemci výstupních statistických informací jsou nejrůznější skupiny uživatelů – obecná veřejnost (general public), občané, studenti, novináři, analytici, manažeři, orgány státní služby, mezinárodní organizace aj. ČSÚ je ve své činnosti vždy veden snahou vyhovět v maximální možné míře jejich potřebám. Základem jsou přitom požadavky, které se odvíjejí od národní a evropské legislativy (tj. nařízení a směrnic). I proto pořádá pravidelné ankety spokojenosti uživatelů statistických výstupů ČSÚ a zjišťuje spokojenost s prací Informačních služeb ČSÚ. Výsledky těchto anket jsou i pro veřejnost přístupné na https://www.czso.cz/csu/czso/ankety_csu. ČSÚ jako instituce veřejné služby poskytuje veškeré informace zdarma², zejména prostřednictvím Internetu.

ČSÚ tvoří (zatím) spíše nižší úrovně pomyslné pyramidy znalostí DIKW³, která postihuje proces, kde data (základna pyramidy) jsou přetavována v informace, informace ve znalosti a znalosti v moudrost (respektive poznání). Čím dál více se posouvá k vyšším úrovním a poskytuje již nejen data a informace (v pojetí této pyramidy), ale v oblasti své působnosti generuje i znalosti a poznání.

Obstát na současném, a hlavně budoucím, **trhu informací, a být jeho lídrem**, může ČSÚ (jako představitel oficiální statistiky) pouze v případě, že využije své hlavní přednosti, kterými jsou vysoce odborný přístup v kombinaci s garantovanou odbornou nezávislostí a oprávněním sbírat, sdílet a zpracovávat potřebné údaje a využíváním transparentní a mezinárodně srovnatelné metodiky.

2 Zákonná zmocnění ČSÚ

2.1 Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě

Klíčovým právním předpisem upravujícím působnost a činnost ČSÚ i celé státní statistické služby (kterou ČSÚ koordinuje) je zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě⁴, ve znění pozdějších

¹ Termín „působnost“ používá relevantní legislativa: zákon č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě v § 4 nebo tzv. kompetenční zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, obojí ve znění pozdějších úprav.

² Kromě informací na zakázku, „šitých na míru“ podle objednávky uživatele.

³ DIKW – Data, Information, Knowledge, Wisdom, viz např.

<https://www.ontotext.com/knowledgehub/fundamentals/dikw-pyramid/>

⁴ Viz https://www.czso.cz/csu/czso/zakon_o_statni_statisticke_sluzbe

předpisů. Znění zákona umožnilo mj. stanovit tzv. **zpravodajskou povinnost**, tj. povinnost každé právnické a fyzické osoby i kteréhokoli státního orgánu **poskytovat pro statistická zjišťování požadované individuální statistické údaje, a to včas, úplně, správně a pravdivě.**

§ 1, odst. 1 tohoto zákona uvádí definici státní statistické služby: „**Státní statistická služba** je činnost, která zahrnuje získávání údajů, vytváření statistických informací o sociálním, ekonomickém, demografickém a ekologickém vývoji České republiky a jejích jednotlivých částí, poskytování statistických informací a jejich zveřejňování. Její součástí je též zajišťování srovnatelnosti statistických informací a plnění závazků z mezinárodních smluv v oblasti statistiky, kterými je Česká republika vázána.“

§ 4 definuje **Působnost ČSÚ**, mj. říká: „Český statistický úřad **zabezpečuje získávání a zpracování údajů pro statistické účely a poskytuje statistické informace** státním orgánům, orgánům územní samosprávy, veřejnosti a do zahraničí. Zajišťuje vzájemnou srovnatelnost statistických informací ve vnitrostátním i mezinárodním měřítku.“ A dále „... shromažďuje zahraniční statistické informace, zejména pro účely porovnání úrovně sociálního, ekonomického, demografického a ekologického vývoje státu se zahraničím; získané informace i výsledky porovnání poskytuje státním orgánům i veřejnosti“, „spolupracuje s mezinárodními organizacemi; zejména se podílí na tvorbě statistiky Evropských společností“. **ČSÚ je na základě odst. 1 písm. p) jednou z klíčových institucí při zajišťování výsledků všech typů voleb a zpracování výsledků celostátního referenda.** Právní předpisy v oblasti voleb a celostátního referenda v ČR svěřují všechny činnosti při jejich přípravě a provedení do působnosti volebních orgánů a definují je jako výkon státní správy. Jedním z volebních orgánů je určen i ČSÚ, a má jako hlavní úkol stanoven: „vypracování závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb, příp. výsledků hlasování v celostátním referendu, a zajištění vyhotovení příslušného programového vybavení pro účel zpracování a poskytování výsledků voleb a referenda.“

§ 9 zákona stanovuje pravidla, na základě kterých ČSÚ a další orgány vykonávající státní statistickou službu mohou ve stále větší míře **využívat údaje z administrativních zdrojů dat** ve správě ministerstev a jiných správních úřadů. Jedná se například o údaje získané při správě daní, při celním řízení apod. Údaje z administrativních zdrojů dat poskytují úřady orgánům statistické služby na vyžádání bezplatně a v takovém formě, která neumožňuje přímé určení fyzické nebo právnické osoby, které se týkají, pokud tím nebude zmařen účel, pro který se tyto údaje poskytují.

§ 10 zákona upravuje způsob stanovení **Programu statistických zjišťování**, prostřednictvím kterého se definuje pro následující rok obsah, účel a plán jednotlivých statistických zjišťování podle aktuálních potřeb. Tento program, který se vydává každoročně k 30. listopadu předcházejícího roku vyhláškou, obsahuje i další informace, jako jsou periodičita a lhůty k poskytnutí údajů, způsob statistických zjišťování nebo okruh zpravodajských jednotek, které mají zpravodajskou povinnost.

2.2 Další národní právní předpisy

Činnost ČSÚ v oblasti poskytování informací **se řídí i dalšími relevantními právními předpisy**, zejména: zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Český statistický úřad na základě speciálního zákona zajišťuje jednou za 10 let **Sčítání lidu, domů a bytů** (dále také „SLDB“). Naposledy se jednalo o **zákon č. 332/2020 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021⁵** a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o SLDB“).

Podle § 12 odst. 1 zákona o SLDB „Úřad (ČSÚ) organizuje, řídí, koordinuje a zabezpečuje přípravu sčítání, jeho provedení, zpracování a zveřejnění jeho výsledků.“

Na základě **§ 28 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech** ve znění pozdějších předpisů a § 4 „**Působnost Českého statistického úřadu**“, odst. 4 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů **je Český statistický úřad správcem registru osob.**

⁵ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-332>

2.3 Evropské právní předpisy a dokumenty

Na evropské úrovni⁶ je to mj. **nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 223/2009, o evropské statistice**, které upravuje mj. využívání administrativních zdrojů dat (čl. 17a), koordinační roli národních statistických úřadů ve vztahu k dalším institucím podílejícím se na rozvoji, tvorbě a šíření evropské statistiky (čl. 5a). Definuje také **kritéria kvality** (čl. 12), kterými jsou relevance, přesnost a spolehlivost, včasnost a dochvilnost, soudržnost a srovnatelnost, dostupnost a srozumitelnost. Zahrnuje rovněž ustanovení o **Kodexu evropské statistiky**⁷ (čl. 11) – tento základní rámec pro kvalitu evropské statistiky obsahuje 16 zásad dále rozpracovaných do podrobnějších ukazatelů, které se týkají institucionálního prostředí, statistických procesů a výstupů statistik.

Vedle toho vydává EU právní akty, které definují požadavky na obsah zjišťovaných dat, na jejich kvalitu (např. včasnost, přesnost), statistickou populaci, v řadě případů i na strukturu zpráv o kvalitě dodávaných údajů. ČR se na přípravě právních aktů EU jako její členská země podílí. ČSÚ mj. také nabízí na svých webových stránkách databáze Eurostatu (Statistického úřadu EU) v češtině.

3 Rozsah a obsah poskytovaných informací a služeb

V této části i v celém dokumentu se (záměrně) **vychází z užšího pojetí poskytovaných služeb** (nejčastěji statistických informací). A to těch, které jsou zaměřeny na obecnou veřejnost, navenek. Tak, jak je vidí a vnímá běžný externí uživatel zvenku, nejčastěji návštěvník webu ČSÚ www.czso.cz nebo návštěvník Ústřední statistické knihovny na Skalce či klient Oddělení informačních služeb v ústředí i na krajských správách. **Nejsou zde proto uvedeny služby**, které ČSÚ poskytuje v rámci spolupráce s pracovišti státní statistické služby.

3.1 Katalog produktů

Katalog produktů – <https://www.czso.cz/csu/czso/katalog-produktu> – **obsahuje přehledný a úplný seznam všech statistických výstupů ČSÚ** pro každý kalendářní rok. Kromě publikací jsou zde všechny časové řady, revize, analýzy, Rychlé informace a datové sady. Stále významnější roli hrají otevřená data, která jsou uživatelům bezplatně poskytována ve formátu umožňujícím následné strojové zpracování (ČSÚ patří k významným a respektovaným hráčům v rámci ČR). Při tvorbě Katalogu produktů se vychází vedle legislativních požadavků z odhadů budoucího zájmu uživatelů na základě zpracovaných průzkumů, konkrétních požadavků uživatelů, účelnosti a nezbytné hospodárnosti.

Procedura sestavení Katalogu: Konkrétní produkty navrhuje ředitelé věcně příslušných odborů a ředitelé krajských správ. U produktů, které mají svoji redakční radu, připravuje návrh předseda příslušné redakční rady. Konečné začlenění produktů do tematických skupin je v gesci Odboru informačních služeb. **Všechny produkty mají povinně elektronickou formu**, vytvoření tištěné verze musí být každoročně v květnu předjednáno s vedoucím oddělení CID a schváleno ředitelem Odboru informačních služeb. Ten předkládá návrh Katalogu po projednání na Poradě ředitelů sekcí ke schválení Kolegiu předsedy nejpozději v prosinci běžného roku. Katalog je zveřejněn na internetu.

Součástí Katalogu produktů je i **Seznam a Kalendář uvolňování tzv. Rychlých informací**⁸ (data releases). Rychlé informace přináší nejaktuálnější data o české ekonomice a společnosti, např. o vývoji v průmyslu, stavebnictví, o vývoji cen, zahraničního obchodu, hrubého domácího produktu, mezd. Vzhledem k citlivosti těchto údajů a jejich vlivu na (finanční) trhy je nezbytné je uvolňovat v předem plánovaných a veřejně oznámených časech. Rychlé informace jsou proto standardně přístupné všem uživatelům bez rozdílu v tomtéž čase, tj. v den stanovený v Kalendáři Rychlých informací v 9:00 hodin, a to na webových stránkách ČSÚ a na pracovištích informačních služeb v pražském sídle ústředí a v krajských správách. Vždy je tedy dopředu známé, kterého dne přesně

⁶ Přehled evropské legislativy, která se dotýká statistiky je na

https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni_pravni_ramec_spolecenstvi_v_oblasti_statistiky

⁷ https://www.czso.cz/documents/10180/23183847/kodex_evropske_statistiky.pdf/6ef46103-b10c-402b-ae21-0dfd9ea8af01?version=1.0

⁸ Viz <https://www.czso.cz/csu/czso/nejblizsi-rychle-informace>

v 9:00 hod. bude jaká informace uvolněna. Žádné skupině uživatelů nejsou z důvodu rovného přístupu tyto informace poskytovány dříve.

ČSÚ je rozpočtovou organizací, tzn., že výdaje za sběr, zpracování a zveřejňování statistických údajů jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Proto **standardní produkty v elektronické podobě poskytujeme zdarma, stejně jako veškeré další informace zveřejněné na webových stránkách ČSÚ.**

Pokud musí Úřad vynaložit další práci či výdaje (například spojenou se speciálními výběry, tiskem, kopiemi apod.), **požaduje za ni od uživatelů úhradu**, která je příjmem státního rozpočtu. Základní principy cenové strategie jsou dané § 18 „Poskytování statistických informací a anonymních údajů“ zákona č. 89/1995, o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Ceny takovýchto produktů a služeb jsou konkretizovány v Ceníku informačních služeb a produktů.

3.2 Sčítání lidu, domů a bytů

Rozsah a obsah sbíraných a posléze publikovaných **informací** upravuje § 2 zákona o SLDB: „Účelem sčítání je vytvořit a zpřístupnit statistické informace za celé území České republiky o fyzických osobách, domácnostech, bytovém a domovním fondu k rozhodnému okamžiku sčítání.“ Za tímto účelem pro potřeby evropské statistiky podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího sčítání lidu, domů a bytů nebo pro potřeby národní statistiky. Český statistický úřad vytváří statistické informace uspořádané do tří tematických okruhů – *za fyzické osoby, za domácnosti a za byty a domy*, přičemž každý tematický okruh se konkretizuje do specifických ukazatelů, resp. skupin, jako jsou například u fyzických osob jejich vzdělání, stáří, rodinný stav, u domácností jejich velikost nebo u bytů a domů jejich druh a stáří atp.

3.3 Volební statistika

V oblasti poskytování informací o výsledcích voleb a referend **sleduje ČSÚ dva hlavní směry⁹**, jejichž orientace a náplň vyplývá jak z ustanovení příslušné volební legislativy, tak i z obecných úkolů Úřadu.

Prvním z nich je zajišťování pohotových a všeobecně dostupných informací o průběžné sumarizaci výsledků právě probíhajících voleb či celostátních referend. Údaje o výsledcích hlasování, převzaté od jednotlivých okrskových volebních komisí, jsou ihned zobrazovány na internetovém volebním serveru, a to jak v elementární podobě, tak i ve formě průběžné sumarizace za vyšší územní celky, a v souhrnu za jednotlivá volební území. Data jsou k dispozici i ve formátu otevřených dat. Informace zde zůstávají k dispozici všem zájemcům trvale i po skončení voleb.

Druhým směrem je produkce a zveřejňování dalších informací, které čerpají z výsledků právě provedených voleb, z výsledků minulých voleb téhož typu za delší časové období nebo i z výsledků voleb různých typů, ať už právě ukončených nebo z předchozích let, popř. i ze zdrojů již historických. Jde o činnost, která je v rámci ČSÚ chápána pod pojmem „volební statistika“.

3.4 Základní registr osob (ROS)¹⁰

ROS **eviduje** právnické osoby a organizační složky právnických osob, podnikající fyzické osoby, podnikající zahraniční osoby a organizační složky zahraničních osob, organizace s mezinárodním prvkem, organizační složky státu a orgány veřejné moci.

ROS **obsahuje** základní identifikační údaje o osobách, jejich provoznách a statutárních zástupcích. Jejich úplný seznam lze najít v § 26 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů. Tyto údaje jsou zapisovány vybranými orgány veřejné moci, které mají zákonem stanovenou povinnost osobu registrovat nebo vést o ní evidenci. Mezi editory patří například obchodní rejstřík, rejstřík živnostenského podnikání, vybraná ministerstva a ústřední orgány státní správy, profesní komory, obce a kraje. **Registr osob je základním registrem veřejné správy, který obsahuje referenční, tedy jediné platné údaje.**

⁹ Viz https://www.czso.cz/csu/czso/poskytovani_informaci_o_vysledcich_voleb_a_celostatnich_referend

¹⁰ Podrobněji viz https://www.czso.cz/csu/czso/registr_osob

3.5 Statistické registry a databáze

Statistické registry upravuje § 19a „**Statistické registry**“ zákona o státní statistické službě.

Hlavním smyslem vedení statistických registrů (registru ekonomických subjektů – RES, registru sčítacích obvodů a budov – RSO a zemědělského registru) je poskytnout oporu tvorbě výběrových souborů pro každoroční statistická zjišťování. RSO je nadto oporou i pro pravidelná desetiletá sčítání lidu, domů a bytů. Neobsahují referenční údaje, ale statistické. Vzhledem k počtu údajů vedených v RES a jejich exkluzivitě, je RES jedním z nejsledovanějších produktů.

Identifikační číslo (IČO) dostávají všechny osoby přímo při registraci nebo evidenci osoby příslušným editorem ROS (tedy ne Českým statistickým úřadem, jako tomu bylo do roku 2012).

Databáze a registry nabízejí komplexní data o určité oblasti, jsou umístěny na webu ČSÚ, jejich úplný výčet je na <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>. Jsou to např. Veřejná databáze, Databáze národních účtů, Registr ekonomických subjektů nebo Obecná databáze Eurostatu v češtině.

ČSÚ rovněž spravuje **klasifikace a číselníky**¹¹. Klasifikace je hierarchicky uspořádané třídění určitých ekonomických, sociálních nebo demografických jevů či procesů (např. klasifikace zaměstnání, klasifikace produkce). Číselník je uspořádaný seznam kódů a jim přiřazených významů (např. číselník zemí, číselník měn a fondů). Jsou základním integračním nástrojem pro tvorbu a zajištění srovnatelnosti národních a mezinárodních statistik.

Databáze metainformací¹² obsahuje přehled a plné znění klasifikací, číselníků a ukazatelů používaných v informačním systému ČSÚ. Databáze umožňuje definování objektů, vyhledávání, prohlížení vazeb, stahování dokumentů. Bez potřebných metainformací nelze interpretovat žádný údaj.

4 Cesty a způsoby šíření (diseminace) informací ČSÚ

Některými aspekty šíření (diseminace) informací se zabývá **Politika diseminace ČSÚ**¹³. Jsou to Principy diseminace, Kritéria kvality při poskytování informací, Prezentací systém, Cenová politika, Podmínky pro využívání a další zveřejňování statistických údajů ČSÚ.

4.1 Web ČSÚ

Z hlediska cest diseminace je **naprosto dominantní internet – webová stránka ČSÚ www.czso.cz**.

Internetová prezentace ČSÚ každoročně zaznamená několik milionů návštěv.

Mezi nejčastěji vyhledávané stránky patří kromě domovské stránky Obyvatelstvo; Počty zemřelých – časové řady; Výkazy, sběr dat; Inflace, spotřebitelské ceny; Elektronické pořizování výkazů (DANTE WEB); Statistiky; Volby 2020; Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE); Inflace – druhy, definice, tabulky.

Nejvíce přístupů uživatelů je pochopitelně z České republiky (cca 85 %), dále pak z USA či např. z Německa.

4.2 Veřejná databáze (VDB)

Veřejná databáze (VDB) se stala hlavním zdrojem statistických údajů pro datové sady v otevřeném formátu, vedle toho je klíčovým zdrojem statistických dat ze všech oblastí. Data jsou nabízena formou interaktivních tabulek nebo animovaných grafů na webových stránkách Úřadu. V databázi jsou stovky milionů aktuálních statistických údajů.

Počet návštěv VDB za rok dosahuje několika set tisíc unikátních uživatelů, přičemž pětina z nich používá mobilní telefony. Největší zájem je o údaje o obyvatelstvu: Pohyb obyvatelstva, Zemřelí podle týdnů. Na dalších místech se umísťují tabulky: Počet zaměstnanců a Indexy spotřebitelských cen.

¹¹ Viz <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-ciselniky>

¹² Viz <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-metainformaci>

¹³ https://www.czso.cz/documents/10180/23164307/diseminace+csu_cj.pdf/52860d6f-e6e5-4778-a560-ba17621be44f?version=1.0

4.3 Činnost oddělení informačních služeb

Další významnou cestou diseminace jsou **výstupy Oddělení informačních služeb**, umístěné v pražském ústředí ČSÚ a na krajských správách.

Činnost informačních služeb je každoročně analyzována ve **Zprávě o činnosti informačních služeb ČSÚ**, viz <https://www.czso.cz/csu/czso/zprava-o-cinnosti-informacnich-sluzeb-csu>. Zpráva obsahuje vyhodnocení zakázek podle složitosti a časové náročnosti, skladbu zákazníků, věcnou strukturu zakázek a také prací Ústřední statistické knihovny.

Činnosti zajišťované útvary informačních služeb (dále „IS“) **mají dvojí charakter** – jednak se jedná o skutečnou službu na zakázku, kdy informační služby reagují na požadavky uživatelů, jednak útvary IS samy aktivně informace a informační materiály připravují a zveřejňují.

Zaměstnanci útvarů IS každoročně vyřídí více než 10 tis. rozsáhlejších požadavků zákazníků i jednoduchých dotazů, z nichž je více jak polovina adresována na pracoviště informačních služeb v ústředí ČSÚ a zbytek na krajská pracoviště informačních služeb. Díky dostupnosti informací na webu a rozvoji internetové prezentace celkové počty přímých požadavků na informace postupně klesají.

Tentýž nebo následující den se zpravidla vyřídí 95 % požadavků zákazníků. Dotazy jsou např. zaměřeny na statistiku cestovního ruchu, na otázky spojené s Registrem ekonomických subjektů, statistiku obyvatelstva, na sčítání lidu, domů a bytů a na výsledky statistiky spotřebitelských cen.

4.4 Činnosti oddělení marketingu a PR

ČSÚ pořádá tiskové konference, vydává tiskové zprávy, publikuje tři vlastní časopisy a další unikátní publikace určené pro odbornou i širokou laickou veřejnost. Je rovněž velmi intenzivně přítomen na sociálních sítích a realizuje několik marketingových aktivit, jako jsou projekty Minisčítání nebo Soutěž o nejlepší statistický plakát apod.

Media relations

V oblasti vnější komunikace uspořádá ČSÚ každoročně kolem 20 tiskových konferencí a vydá desítky tiskových zpráv, doplňovaných mnohdy i o zvukové záznamy vyjádření. Prostřednictvím tiskových sdělení pak upozorňuje média na aktuálně vydané Rychlé informace. Ročně se zaznamená několik tisíc citací zaměstnanců ČSÚ ve sledovaných médiích. Denní přehled mediálních výstupů dostávají každý den e-mailem všichni zaměstnanci ČSÚ.

Časopisy ČSÚ

Časopis Statistika&My je populární měsíčník informující o aktuálních činnostech Úřadu. Přináší analýzy, komentáře, výsledky statistických šetření realizovaných a organizovaných ČSÚ, statistické údaje o ČR, jejich obyvatelích včetně mezinárodního srovnání. Uveřejňuje informace o ediční činnosti Úřadu, odborných úspěších pracovníků, již uskutečněných a plánovaných tiskových konferencích, seminářích, akcích a dalších aktivitách. Časopis Statistika&My je často oceňován v rámci odborných soutěží, které hodnotí firemní periodické i neperiodické tiskoviny určené k reprezentaci. Časopis Statistika&My přesahuje hranice běžného odborného firemního periodika a je jedním z důležitých nástrojů marketingové a komunikační strategie ČSÚ.

Časopis Demografie, revue pro výzkum populačního vývoje, který ČSÚ vydává již od roku 1959, obsahuje řadu zajímavých statí (hlavních i přehledových článků), recenze demografické literatury, populační data, připomíná významná životní jubilea osobností z oboru a informuje své čtenáře o konferencích či dalších aktualitách. Vychází 4x ročně, ve třech číslech česky a v jednom čísle anglicky.

Další čtvrtletník **Statistika: Statistics and Economy Journal**, který ČSÚ vydává již od roku 1964 (od roku 2011 pouze anglicky), publikuje řadu převážně analytických článků (většinou od zahraničních autorů), ale také články v sekci konzultace nebo zprávy z aktuálních statisticko-ekonomických konferencí. Vychází 4x do roka pouze v anglické verzi.

Oba tyto odborné, recenzované a open access časopisy Úřadu (Statistika i Demografie) jsou indexovány v mezinárodních databázích vědecké recenzované literatury (jako je Scopus).

Sociální síť

Úřad aktivně působí na sociálních sítích. Oficiální účet Úřadu na **Twitteru** @statistickyurad sledují na dvě desítky tisíc uživatelů. ČSÚ publikuje také na **Instagramu**, **YouTube** a má profil na **LinkedIn**. Na sociálních sítích jsou zveřejňovány výstupy Úřadu i oblíbené infografiky zpracovávané tematicky při příležitostech významných dnů či výročí. Na české verzi webové encyklopedie Wikipedia Úřad pravidelně aktualizuje informace o instituci, základní pojmy ze statistiky, statistické ukazatele apod.

Zvyšování statistické gramotnosti

V rámci aktivit zaměřených na zvyšování statistické gramotnosti pořádá ČSÚ zábavně-vzdělávací **projekt Minisčítání**, který má za cíl přiblížit žákům základních škol a studentům nižších ročníků víceletých gymnázií význam statistiky. Žáci si tak mohou vyzkoušet, jak funguje sběr, zpracování a interpretace statistických údajů. Celkem se Minisčítání účastní stovky škol a na 20 tisíc žáků a studentů z celé republiky.

Pravidelně Český statistický úřad ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze organizuje také národní kolo mezinárodní **soutěže o nejlepší statistický plakát**. Soutěž je určena 2–5členným týmům žáků druhého stupně základních škol, studentů středních škol a bakalářských programů vysokých škol v několika stanovených kategoriích (např. životní prostředí). Národního kola soutěže se účastní stovky týmů a desítky škol. Vítězné plakáty postupují do mezinárodního kola soutěže.

Přímá prezentace výstupů

Ve výstavních prostorách ČSÚ v Praze jsou pořádány výstavy, na kterých ČSÚ prezentuje např. autorské fotografie zaměstnanců, infografiky či další vizuální obsah pro veřejnost.

4.5 Spolupráce s vysokými školami a výzkumnými pracovišti

V rámci spolupráce s vysokými školami a výzkumnými pracovišti **uzavírá ČSÚ smlouvy o poskytnutí mikrodat pro vědecké účely**, zájem je zejména o mikrodata ze sociálních (SILC, SRÚ) a demografických statistik. Začátkem roku 2019 nastala významná změna v této oblasti – kromě již tradičního poskytování údajů prostřednictvím zabezpečeného úložiště rozšířil ČSÚ svoji nabídku o **poskytování dat v zabezpečeném SafeCentru** v budově ústředí ČSÚ (v roce 2019 v pilotním provozu). Novou službu vědecká i akademická obec velmi uvítala, počet zájemců o práci v SafeCentru se postupně zvyšuje.

4.6 Statistická knihovna

Ústřední statistická knihovna¹⁴ (ÚSK) zabezpečuje běžné služby pro čtenáře odborné statistické literatury z řad veřejnosti i pro zaměstnance ČSÚ. Kromě knihovnických služeb zajišťuje také prodej publikací vydávaných ČSÚ. Ústřední statistickou knihovnu v ČSÚ navštíví ročně stovky uživatelů. Fond Ústřední statistické knihovny čítá cca 60 tis. svazků. Knižní fond ÚSK, budovaný přes 200 let, byl zdevastován povodní v roce 2002. Vodou a plísní bylo zničeno na 140 tisíc svazků.

V on-line katalogu jsou ročně evidovány stovky nových vstupů a tisíce vyhledávání.

4.7 Hlavní skupiny uživatelů statistických výstupů a služeb ČSÚ

Ankety spokojenosti uživatelů ČSÚ, ankety spokojenosti uživatelů webu ČSÚ a zprávy o činnosti informačních služeb ČSÚ jsou zaměřeny na hlavní skupiny uživatelů statistických výstupů a služeb ČSÚ. Mezi těmito jednotlivými zdroji, i v čase v rámci jednotlivých zdrojů, se tyto skupiny mírně liší. Společný průnik tvoří tyto skupiny:

Obecná veřejnost (general public) – občané, čtenáři, „lidé z ulice“, občasní nebo i pravidelní uživatelé výstupů nebo služeb ČSÚ (a to buď přímo, nebo prostřednictvím médií), uživatelé obvykle bez nějakého specifického vyhranění požadavků na služby.

Specifické skupiny:

- **Ostatní orgány státní statistické služby a ČNB** – významná skupina, která využívá i individuální údaje ČSÚ pro tvorbu vlastních výstupů či k analytickým účelům v rámci své statistické činnosti.

¹⁴ Podrobněji viz <https://www.czso.cz/csu/czso/knihovna>

- **Státní správa, samospráva** – na národní, regionální nebo místní úrovni.
- **Mezinárodní instituce** – specifickým rysem této skupiny je zpravidla existence mezinárodních standardů (zpravidla doporučení), které v koncentrované podobě uvádějí požadavky na statistická data. Evropská unie používá pro tento účel právní akty EU (viz kapitola Zákonná zmocnění).
- **Opinion makeři** – velice vlivná skupina, která se výrazně podílí na utváření veřejného mínění. Zprostředkovávají statistické informace pro obecnou veřejnost. Současně se nepřímou, ale rovněž výrazně, podílejí na utváření názoru obecné veřejnosti na kvalitu informací poskytovaných ČSÚ.
  - **Novináři, média** – agentury, zpravodajské weby a servery, tištěná média,
  - **Analytici** – obvykle pracují ve finančních institucích, především bankách. Jejich názory jsou často šířeny ve všech typech médií.
- **Studenti** – využívají statistická data pro studijní účely, někteří se zapojují i do výzkumných činností, tvoří významnou skupinu s ohledem na perspektivu využívání dat v rámci jejich budoucího uplatnění v praxi. Především studenti vysokých škol, ale také středních škol či základních (ty jsou zapojovány do aktivit zaměřených na zlepšování statistické gramotnosti).
- **Akademici, výzkumníci** – používají statistická data pro analytické účely v rámci prováděných výzkumů, proto mají velký zájem o mikrodata.
- **Manažeři, podnikatelé** – zpravidla mají velmi specifické potřeby. Data ČSÚ používají jako podklady pro strategické rozhodování nebo účely průzkumu trhu.
- **Sdružení a neziskové organizace** – zejména na regionální úrovni.

4.8 Statistická kvalita (kvalita statistických výstupů)

Uživatelé statistik požadují, aby statistické výstupy splňovaly jejich nároky na kvalitu. Aby byl tento požadavek naplněn, byl vedoucími národních statistických úřadů a generálním ředitelem Eurostatu přijat samoregulační **Společný rámec pro kvalitu Evropského statistického systému, který tvoří Kodex evropské statistiky, rámec pro zajišťování kvality Evropského statistického systému a obecné zásady řízení kvality**. Součástí Kodexu evropské statistiky je Prohlášení o kvalitě Evropského statistického systému, ve kterém jsou nadefinovány zásady kvality, jako jsou relevance, přesnost, včasnost a dochvilnost, dostupnost a srozumitelnost, srovnatelnost a soudržnost. Tento samoregulační společný rámec pro kvalitu doplňuje rozsáhlý právní rámec Evropského statistického systému, který je založen na nařízení (ES) č. 223/2009, o evropské statistice. **V něm jsou výše uvedené zásady definovány jako kritéria kvality**, podle kterých Komise (Eurostat) posuzuje kvalitu předávaných údajů a statistických informací na základě zpráv o kvalitě, vypracovaných členskými státy.

Důležitými zásadami uplatňovanými ČSÚ jsou pak zejména profesionální nezávislost, nestrannost, objektivita, mandát pro sběr dat, důvěrnost a ochrana individuálních údajů a přiměřené zatížení respondentů. Systematická pozornost je věnována zajištění kvality dat, používáním vhodné metodiky a odpovídajících statistických postupů (včetně kontrolních).

Hodnocení kvality statistik probíhá také formou metodických auditů, na nichž se podílejí i nezávislí odborníci z řad uživatelů statistických dat. V návaznosti na přijatý Kodex evropské statistiky je při tzv. peer review posuzováno experty z jiných zemí EU plnění kritérií kvality. Integrální součástí uvedených hodnocení jsou i doporučení k využití pro zlepšování a další rozvoj v podmínkách ČSÚ. Průběžně jsou při mezinárodních jednáních, zejména v EU, získávány cenné podněty pro zajištění kvality.

Na základě doporučení byl v ČSÚ jmenován manažer kvality, pravidelně se problematikou kvality zabývá Výbor kvality. Problematika kvality je základní součástí zvláštní části úřednické zkoušky pro státní službu v oblasti statistiky.

5 Zlepšování poskytovaných služeb a definování změn

ČSÚ provádí ve své činnosti průběžně změny v rámci postupů, které jsou upraveny interními předpisy či jinak schvalovány Poradou vedení, Kolegiem předsedy nebo dalšími orgány. Při přípravě změn nad rámec postupů upravených interními předpisy vzniká potřeba provést změny dosavadní praxe, které mohou vyžadovat spolupráci více útvarů. Pro tyto účely byla schválena Politika řízení změn. Návrhy na změny se podávají následujícími kanály:

- Zaměstnanec může podávat průběžně návrhy na změny standardním služebním postupem (v pracovním pořádku) svému nejbližšímu představenému či vedoucímu zaměstnanci.
- Zaměstnanec může podávat a projednávat návrhy na změny v rámci pravidelných ročních či mimořádných hodnocení zaměstnanců.
- Zaměstnanec může podávat návrhy na změny anonymně v rámci pravidelné Ankety spokojenosti zaměstnanců v souladu s příslušnou metodikou.
- Nejsou-li výše uvedené kanály vhodné, může zaměstnanec podat návrh na změnu prostřednictvím emailové adresy inovace@czso.cz.

Dalším kanálem sběru podnětů jsou meziresortní pracovní jednání, připomínková řízení k návrhům legislativních a nelegislativních materiálů a zvláště pak vyhláškou upravený proces předkládání návrhů zjišťování do programu statistických zjišťování na další období. Významnou součástí sběru podnětů od uživatelů dat jsou také Ankety spokojenosti uživatelů ČSÚ a Ankety spokojenosti uživatelů webu ČSÚ, jejichž cílem je lépe porozumět potřebám uživatelů. Některé poznatky, náměty z těchto Anket mohou vyvolat návrhy změn v obsahu a/nebo rozsahu poskytovaných informací, případně v cestách jejich šíření.

Základní rámec pro koncipování změn na ČSÚ stanoví Strategický plán ČSÚ, který umožňuje efektivně čelit výzvám současného světa, hledat cesty ke zlepšení a do budoucna být připraven na nové výzvy. Mezi Strategické cíle ČSÚ patří následující:

1. Zvyšovat relevanci a dostupnost statistik uživatelům
2. Snižovat zátěž respondentů
3. Zvyšovat prestiž a respekt ČSÚ
4. Modernizace chodu úřadu
5. Stát se zaměstnavatelem, který je doporučován

Strategický plán ČSÚ je realizován prostřednictvím Ročního implementačního plánu, který bezprostředně z něj vychází a je s ním v souladu. Roční implementační plán zahrnuje řadu vzájemně provázaných dokumentů zahrnující inovační, zákaznickou, procesní a finanční perspektivy. Velmi významnou částí Ročního implementačního plánu jsou tzv. *Prioritní úkoly*, které obsahují plán aktivit, které vedení ČSÚ považuje v daném roce za mimořádně důležité pro realizaci Strategického plánu ČSÚ. Prioritní úkoly navazují na dílčí strategické cíle. Postup plnění Prioritních úkolů ČSÚ je monitorován na úrovni vrcholového managementu.

Během posledních let se aktivně řešily prioritní úkoly v oblasti přípravy sčítání lidu, domů a bytů, zefektivnění státní statistické služby a využití administrativních dat a dat z podnikových informačních systémů, zkrácení termínů publikování ukazatelů, rozvoje statistických registrů či implementace nástrojů vytvářených v rámci projektu Redesign SIS. Významná pozornost je také věnována problematice zefektivnění podpůrných procesů a zavedení řízení kvality.

Pro rok 2021 byly vytyčeny následující prioritní úkoly:

1. Realizace Sčítání 2021
2. Rozšíření datové základny zahraničního obchodu
3. Rozšíření oblastí využití scanner dat pro tvorbu statistik
4. Modernizace podnikových statistik
5. Modernizace strukturální mzdové statistiky
6. Inovace sběru dat pro terénní zjišťování v domácnostech
7. Rozvoj nástrojů sdílené práce
8. Zavedení řízení kvality

Další aktuálně realizované změny jsou dostupné v Registru projektů na intranetu v sekci Oddělení projektového řízení (interní granty a projekty ČSÚ, projekty ze Strukturálních fondů, projekty TAČR, Digitální Česko – Národní plán obnovy apod.).

Obsah

1	Úvod	1
2	Zákonná zmocnění ČSÚ	1
2.1	Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.....	1
2.2	Další národní právní předpisy.....	2
2.3	Evropské právní předpisy a dokumenty	3
3	Rozsah a obsah poskytovaných informací a služeb.....	3
3.1	Katalog produktů.....	3
3.2	Sčítání lidu, domů a bytů.....	4
3.3	Volební statistika	4
3.4	Základní registr osob (ROS)	4
3.5	Statistické registry a databáze.....	5
4	Cesty a způsoby šíření (diseminace) informací ČSÚ	5
4.1	Web ČSÚ.....	5
4.2	Veřejná databáze (VDB)	5
4.3	Činnost oddělení informačních služeb	6
4.4	Činnosti oddělení marketingu a PR	6
4.5	Spolupráce s vysokými školami a výzkumnými pracovišti.....	7
4.6	Statistická knihovna.....	7
4.7	Hlavní skupiny uživatelů statistických výstupů a služeb ČSÚ	7
4.8	Statistická kvalita (kvalita statistických výstupů)	8
5	Zlepšování poskytovaných služeb a definování změn.....	8